

TIEDOKSI

Strategisen tutkimuksen neuvosto Suomen Akatemian yhteyteen

Suomen Akatemian yhteyteen on 1.7.2014 lu-
kien perustettu strategisen tutkimuksen neu-
vosto. Neuvosto rahoittaa tarvelähtöistä, pitkä-
jänteistä ja ohjelmamuotoista tutkimusta, jonka
tarkoituksena on löytää ratkaisuja merkittäviin
yhteiskunnan haasteisiin ja ongelmiin ja joka
muun muassa palvelee elinkeinoelämän uudis-
tamista ja kilpailukykyä, työelämän kehittämistä
ja julkisen sektorin kehittämistä.

Neuvoston käyttöön kerätään eri lähteistä
rahoitusta asteittain niin, että sitä on vuodesta
2017 alkaen käytettävissä 57 miljoonaa euroa
vuosittain. Tämä on noin kolme prosenttia val-
tion kahden miljardin euron tutkimus- ja kehittä-
misrahoituksesta. Ensimmäinen haku avau-
tuu suunnitelmien mukaan syksyllä 2014 ja
rahoituspäätökset tehdään vuonna 2015.

Strategisen tutkimuksen neuvosto päättää
tutkimushankkeiden valinnasta sekä vastaa
hankkeiden seurannasta ja vaikuttavuuden ar-
vioinnista. Rahoitettavia tutkimushankkeita
valittaessa käytetään arviointikriteereinä yhteis-
kunnallista merkittävyyttä ja vaikuttavuutta
sekä tieteellistä laatua. Tutkimusohjelmien pää-
teemat valitsee valtioneuvosto. Strategisen tut-
kimuksen rahoitus on täysimääräistä ja moni-
vuotista. Rahoituspäätös tehdään useammaksi
vuodeksi kerrallaan.

Valtioneuvosto nimittää strategisen tutki-
muksen neuvostoon kahdeksan jäsentä ja pu-
heenjohtajan. Neuvoston jäsenet nimitetään

enintään kolmen vuoden määräajaksi ja enin-
tään kolmen vuoden jatkokaudeksi.

Suomen Akatemia rahoittaa kokeellista tutkimusta harmaasta taloudesta

Suomen Akatemia rahoittaa neljän vuoden ajan
syyskuussa 2014 alkanutta Essi Eerolan ja Kai-
sa Kotakorven tutkimushanketta harmaan ta-
louden mekanismien analysoimisesta kokeellisten
menetelmien avulla. Harmaalla taloudella
tarkoitetaan kaikenlaista toimintaa, jossa ve-
ronmaksajat eivät täysin noudata verosääntöjä.
Harmaan talouden tutkimus on menetelmälli-
sesti vaikeaa, koska sitä ei havaita tilastoista.
Tutkimusprojektin tavoite on tuoda esiin näitä
piilotettuja harmaan talouden piirteitä. Hank-
keessa toteutetaan kenttä- ja laboratoriokokei-
ta, joiden tuloksia yhdistetään laadukkaaseen
rekisteriaineistoon. Tämä lähestymistapa mah-
dollistaa veronkierron analysoinnin yksityis-
kohtaisemmin kuin aikaisemmassa kirjallisuus-
dessa on ollut mahdollista. Essi Eerola on joh-
tava ekonomisti Valtion taloudellisessa tutki-
muskeskuksessa ja Kaisa Kotakorpi on Turun
yliopiston taloustieteen professori.

Uutta tietoa suomalaisten taloudellisesta lukutaidosta

Vaasan yliopiston professori Panu Kalmin ja
Tampereen yliopiston professori Olli-Pekka
Ruuskasen tutkimushanke *Taloudellinen luku-*

taito ja ylivelkaantuminen sai vuosi sitten rahoituspäättöksen Suomen Akatemialta. Tutkimushanke on nelivuotinen ja päättyy vuonna 2017. Tutkimuksessa selvitetään mm. sitä, ylivelkaantuvatko taloudellisesti lukutaitoiset henkilöt pienemmällä todennäköisyydellä kuin sellaiset henkilöt, joiden on vaikea ymmärtää taloudellisia asioita. Lisäksi tutkitaan, pystytäänkö taloudellista lukutaitoa edistämään koulutuksen avulla.

Tutkimuksen muodostaa kansallisesti edustava aineisto taloudellisesta lukutaidosta Suomessa. Se tarjoaa ensimmäistä kertaa kansainvälisesti vertailukelpoista tietoa suomalaisten kuluttajien taloudellisesta lukutaidosta. Tutkimukseen on haastateltu 1 500 suomalaista aikuista, joista 300 on yrittäjiä. Kyselyn pohjana on ollut OECD:n kyselylomake, joten tulokset tulevat olemaan vertailukelpoisia vastaavien kansainvälisten tutkimusten kanssa. Tähän aineistoon perustuvat tulokset julkaistaan loka-kuun lopulla.

Tutkimusta ovat rahoittaneet Suomen Akatemian lisäksi Liikesivistysrahasto, OP-Pohjolan tutkimussäätiö, Pörssisäätiö, Vaasan Aktiasäätiö ja Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE.

Valtiontalouden tarkastusvirasto raportoi eduskunnalle vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamisesta

Valtiontalouden tarkastusvirasto toimii EU:n finanssipoliittisessa sopimuksessa ja EU:n budjettikehysdirektiivissä sekä budjettisuunnitelmien ennakkovalvonta-asetuksessa tarkoitettuna finanssipolitiikan riippumattomana valvontaelimenä Suomessa. Työtä tekemään virastoon on rekrytoitu 2–3 ekonomistia.

Toukokuussa tarkastusvirasto antoi eduskunnalle erilliskertomuksen, joka sisältää en-

simmäistä kertaa viraston kannanoton hallituksen finanssipolitiikan riittävydestä vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisten tavoitteiden saavuttamiseen. Viraston mukaan Suomi on noudattanut Euroopan vakaus- ja kasvusopimusta vuonna 2013. Vuoden 2014 kehitykseen tulee kuitenkin kiinnittää huomiota. Jos talouskasvu on ennustettua heikompaa, voidaan vuonna 2015 joutua toteamaan, että vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osaa on rikottu.

Hallituksen rakennepoliittinen ohjelma on tärkeä väline julkisen talouden vakauttamisessa pitkällä aikavälillä. Ohjelman toimeenpano on kuitenkin ollut hidasta ja ohjelma on vielä suurelta osin konkretisoitumatta. Uudistusten toteutus ja toimenpiteiden vaikuttavuus vaatii aikaa, joten ohjelman toimeenpanoa ei ole varaa lykätä, erilliskertomuksessa todetaan.

Professoripoolin 2014 apurahat on myönnetty

Säätiöiden professoripooliin kuuluvat säätiöt myönsivät 11.6.2014 kaikkiaan 67 professorille vuoden apurahan, jonka avulla he voivat omistautua tutkimustyölle lukuvuonna 2015–2016 tai kalenterivuonna 2015. Myönnettyjen apurajojen kokonaissumma oli 2,1 miljoonaa euroa.

Kansantaloustieteilijöistä professoripoolin kautta apurahan saivat Kari Heimonen Jyväskylän yliopistosta sekä Vesa Kanninen ja Olli Tahvonen Helsingin yliopistosta. Apurahan sai myös rahoituksen professori Matti Keloharju Aalto-yliopistosta. Liiketaloustieteen professoreille myönnettiin kaikkiaan viisi ja tuotantotalouden professoreille kaksi apuraha.

Säätiöiden professoripooli on 15 säätiön määräämää apurahapooli professorien tutkimusmahdollisuuksien lisäämiseksi. Poolin

kautta professoreille myönnetään apurahoja 12 kuukautta kestävä tutkimusjakson rahoittamiseksi yhdessä yliopiston kanssa. Professorin tutkimusjakson aikana professorin työnantajana oleva yliopisto maksaa professorin bruttopalkasta 55 %. Apurahan määrä vastaavana aikana on kaikille professoreille 27 000 euroa riippumatta professorin todellisesta henkilökohtaisesta palkasta.

Pooli perustettiin Suomen Kulttuurirahaston aloitteesta alun perin kolmen vuoden määräajaksi (2012–2014). Syksyllä 2013 säätiöt päättivät kahden vuoden jatkokaudesta. Hanke päättyy vuoden 2015 lopussa.

Juuso Välimäki JEEA:n päätoimittajaksi

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun taloustieteen professori Juuso Välimäki on nimitetty *Journal of European Economic Association* -lehden (JEEA) päätoimittajaksi ensi vuoden alusta lukien. Hänen edeltäjänsä on professori Fabrizio Zilibotti Zurichin yliopistosta. JEEA on taloustieteellisen tutkimuksen eurooppalainen lippulaiva. Lehti perustettiin vuonna 2003. Sen nykyinen kustantaja on Wiley Blackwell. JEEA:n vaikuttavuus on vuosien mittaan kasvanut. Viime vuonna sen vaikuttavuusluku (*impact factor*) oli 3,36 ja nousi näin taloustieteellisten aikakauskirjojen kärkir ryhmään (*Econometrica* 3,50 ja *American Economic Review* 3,31).

Julkistalouden professuuri Helsinkiin

Helsingin yliopisto ja Valtion taloudellinen tutkimuskeskus perustavat julkistalouden professorin poliitiikan ja talouden laitokselle. Pro-

fessori Hannu Vartiainen kertoo, että virka on määrä täyttää tämän lukuvuoden aikana (Kauppalehti 2.9.2014). Vielä talven 2014/2015 ajan opiskelijat opiskelevat julkistaloutta tilapäisten järjestelyjen kautta. Entuudestaan Suomessa on tällä hetkellä vain yksi päätoiminen julkistalouden professori. Hän on Matti Tuomala Tampereen yliopistossa.

Yrjö Jahnssonin säätiön juhlaseminaari eriarvoisuudesta ja terveydestä

Yrjö Jahnssonin säätiö järjesti 60-vuotisjuhluvuotensa kunniaksi kaksipäiväisen kansainvälisen tutkimusseminaarin aiheesta eriarvoisuus ja terveys Helsingissä kesäkuussa.

Seminaarin ensimmäisen päivän ohjelma koostui Amitabh Chandran (Harvard Kennedy School), Amy Finkelsteinin (MIT), Marianne Bertrandin (University of Chicago), Thomas Pikettyn (Paris School of Economics) ja Janet Currien (Princeton University) esityksistä.

Chandra alusti yhdysvaltalaisen sairaaloiden hoitokäytäntöihin vaikuttavista tekijöistä otsikolla ”*Underuse, overuse and expertise in healthcare*” (kommentaattorina Joseph Doyle, MIT). Finkelsteinin esityksessä ”*Sources of geographic variation in health care: Evidence from patient migration*” arvioitiin asuinpaikkaa vaihtavien ihmisten terveyspalveluiden käyttöä ja käsiteltiin terveydenhoidon tarjontaan ja kysyntään vaikuttavia tekijöitä (kommentaattorina Benjamin Handel, University of California, Berkeley). Bertrand arvioi norjalaisella aineistolla lakimuutosta, joka edellytti naisten määrän lisäämistä norjalaisyriyten hallituksissa. Hänen alustuksensa otsikko oli ”*Breaking the Glass Ceiling? The Impact of Board Gender Quotas on Female Labor Market Outcomes in*

Norway” (kommentaattorina Matti Sarvimäki, Aalto yliopisto). Piketty esitelmöi paljon huomiota saaneen kirjansa pohjalta varallisuuden ja tulojen keskittymisestä (kommentaattorina Marko Terviö, Aalto yliopisto). Currie alusti päivän lopuksi tekijöistä, jotka selittävät terveyseroja syntymähetkellä Yhdysvalloissa. Hänen esitelmänsä otsikko oli *“New evidence on inequality and health in early life”* (kommentaattorina Markus Jäntti, Tukholman yliopisto).

Toisen päivän alustajia olivat David Autor (MIT), Lawrence Katz (Harvard University), Mark Duggan (University of Pennsylvania), John Van Reenen (London School of Economics) ja Enrico Moretti (University of California, Berkeley).

Autorin alustus *“Household Structure and the Gender Gap in Early Achievement”* käsittelee perheen rakenteen merkitystä lapsuuden ja nuoruuden saavutuksiin ja tulemiin koulussa (kommentaattorina Jessica Pan, National University of Singapore). Katz alusti apteekkitoimialan työpaikkojen luonteen kehityksestä ja muutoksesta Yhdysvalloissa otsikolla *“The Most Egalitarian of All Professions: Pharmacy and the Evolution of a Family-Friendly Occupation”* (kommentaattorina David Dorn, CEMFI). Dugganin esitelmä *“The impact of patent enforcement: Evidence from India’s pharmaceutical sector”* koski patenttijärjestelmän uudistuksen vaikutuksia lääketoimialalla Intiassa (kommentaattorina Neale Mahoney, University of Chicago). Van Reenen alusti sairaaloiden välisen kilpailun vaikutuksista Isossa-Britanniassa. Hänen esitelmänsä otsikko oli *“Competition, management and hospital performance”* (kommentaattorina Heidi Williams, MIT). Seminaarin päätti Morettin esitelmä *“City growth and aggregate growth”*, jossa arvioitiin sitä, kuinka väestön tasaisempi jakautuminen suurien kau-

punkialueiden kesken vaikuttaisi talouden tuotantoon Yhdysvalloissa (kommentaattorina Rebecca Diamond, Stanford University).

Seminaarin tieteellisestä ohjelmasta vastasivat David Autor (MIT) ja Amy Finkelstein (MIT) yhteistyössä Bengt Holmströmin (MIT) ja Ari Hyytisen (Yrjö Jahnssonin säätiö ja Jyväskylän yliopisto) kanssa. Seminaari järjestettiin Hotelli Katajanokan tiloissa 12.–13.6.2014 ja rekisteröityneitä osallistujia oli yhteensä hieman yli 90. Useimmat seminaarissa pidetyt alustukset ja kommenttipuheenvuorot on saatavissa säätiön kotisivuilta, osoitteesta www.yjs.fi.

Taloustutkijoiden 31. kesäseminaari Jyväskylässä

Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun järjestämä Taloustutkijoiden kesäseminaari pidettiin Jyväskylän yliopistolla 4.–5.6.2014. Seminaariin osallistui lähes 200 taloustieteen, yrityksen taloustieteen, julkisen hallinnon ja yrityselämän edustajaa. Tämänkertainen seminaari toimi samalla *International Macro and Finance* -tutkimusryhmän kokoontumisena ja seminaarin yhteydessä järjestettiin myös Avancejohtamiskoulutuksen 30-vuotisjuhla.

Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulun professori Kari Heimonen ja Keski-suomalaisen taloustoimituksen esimies Jorma Rahkonen antoivat parhaan talousennustajan kristallipallon Suomen Pankin ekonomistille Seppo Orjasniemelle. Suomen Pankki ennusti vuoden 2013 talouskehityksen tarkemmin kuin yksikään toinen suomalainen ennustelaitos. Myöskään Euroopan komission tai OECD:n ennusteet eivät pärjänneet Suomen Pankille.

Palkansaajien tutkimuslaitoksen johtaja Seija Ilmakunnas piti plenum-luennon aiheesta ”Kestäkö julkinen talous?”. Toisen plenum-

luennon piti Varman toimitusjohtaja Risto Murto, joka puhui otsikolla ”Eläkekapitalismin ohimarssi”. Kesäseminaarissa järjestettiin kahden päivän aikana 21 rinnakkaissessiota, joissa pidettiin noin 70 esitelmää.

Seminaarin järjestämistä tukivat taloudellisesti Yrjö Jahnssoonin Säätiö ja Keski-suomalainen. Seuraava Taloustutkijoiden kesäseminaari järjestetään 10.–11.6.2015.

Pohjoismaiset työn taloustieteen tutkijat koolla Helsingissä

Yhdeksäs *Nordic Summer Institute in Labour Economics* järjestettiin Helsingissä 10.–11.6.2014. Paasitornin konferenssikeskuksessa Hakaniemessä pidettiin 16 alustusta, joita oli kuulemassa viitisenkymmentä työn taloustieteilijää kaikista pohjoismaista. Ohjelmaan sisältyi kaksi kutsuttua pääesitelmää. Professori David Autor (MIT) esitelmöi aiheesta *Worker adjustment to international trade* ja professori Janet Currie (Princeton) aiheesta *Environmental health risks and housing values: Evidence from 1600 toxic plant openings and closings*. Loput 14 alustusta oli valittu 40 ehdokkaan joukosta. Niistä tiukan seulan läpäisi vain yksi suomalainen esitelmä. Alustukset käsitelivät työmarkkinatutkimuksen ajankohtaisia teemoja, kuten kansainvälisen kaupan työmarkkinavaikutuksia ja työttömyysvakuutuksen vaikutuksia työllistymismahdollisuuksiin. Kokouksen ohjelmaan kuului myös vierailu SAK:ssa, jossa erikoistut-

kija Tapio Bergholm esitelmöi kansainvälisille vieraille suomalaisen työmarkkinajärjestelmän historiasta.

UNU-WIDER järjesti konferenssin eriarvoisuudesta

UNU-WIDER järjesti 5.–6. syyskuuta 2014 konferenssin Helsingissä aiheesta *Inequality: measurement, trends, impacts and policies*. Kokouksessa esiintyi suuri joukko kutsupuhujia. Heihin kuuluivat Brasilian talousministeri Marcelo Cortes Neri, Maailmanpankin entinen pääekonomisti Francois Bourguignon, sekä WIDERIN entiset johtajat Tony Shorrocks ja Andrea Cornia. Cortes Neri on suorittanut tohtorin tutkinnon Princetonin yliopistossa. Kovin monella suomalaisministerillä ei ole tainnut olla vastaavaa koulutusta. Kutsupuhujien lisäksi konferenssissa esitettiin yli 40 paperia ja parisenkymmentä poster-esitystä, jotka oli valittu yli 550 hakemuksesta. Esiintyjät tulivat eri puolilta maailmaa. Suuri osa papereista esitteli empiiristä tutkimusta, jotka perustuvat eriarvoisuutta kuvaaviin aineistoihin, joita on kerätty maailman eri maista. Yksi niistä on UNU-WIDERin WIID (*World Income Inequality Database*), josta on juuri ilmestynyt päivitetty versio. Kaikki konferenssipaperit sekä esitysten videot ovat saatavilla UNU-WIDERin nettisivuilta (<http://www1.wider.unu.edu/inequalityconf/>). □